

Institut
d'Estudis
Catalans

Santiago Rusiñol, del Modernisme al Noucentisme

Col·loqui internacional commemoratiu de l'Any Rusiñol (2006-2007)
i del Centenari de l'Institut d'Estudis Catalans

Organitzat per la Societat Catalana de Llengua i Literatura

Barcelona i Sitges, 12-14 d'abril de 2007

anyys

1907 2007

Institut
d'Estudis
Catalans

Societat Catalana de Llengua i Literatura
C. del Carme, 47. 08001 Barcelona
Telèfon +34 932 701 642
scll@iec.cat
www.iec.cat

Socis:

Patrocinadors:

Col·laboradors:

PRESENTACIÓ

Santiago Rusiñol (Barcelona, 1861 - Aranjuez, 1931) és una de les personalitats més atractives i complexes de la història cultural catalana. La seva producció pictòrica, xifrada en un miler d'obres, i la literària, que inclou gairebé un centenar de títols de llibres i un extens nombre d'articles, el situen entre els referents més decisius de l'art, la literatura i les idees estètiques del seu temps.

Format en la sensibilitat realista i naturalista, que ben aviat reinterpreta per mitjà de la seva pròpia mirada lírica en la dècada dels vuitanta del segle XIX, Rusiñol transforma el seu ideari estètic i la seva obra a partir del 1890, època en què importa des de París i Bèlgica l'Impressionisme i el Simbolisme, fins a esdevenir el líder del Modernisme a Catalunya i a l'àmbit hispànic. Els quadres i els llibres de l'artista, conjuntament amb els seus discursos programàtics entre el 1891 i el 1900, constitueixen una part fonamental del Modernisme i exerceixen una influència cabdal en les arts i en les lletres catalanes i hispàniques fins ben entrat el segle XX.

Fins al 1903, any en què publica el resultat de la fusió de la seva obra pictòrica i de la prosa poètica a l'àlbum *Jardins d'Espanya*, el correlat entre pintura i literatura constitueix la unitat que caracteritza les seves idees estètiques. Des d'aquesta data, exhaurit el llenguatge del Modernisme i del Simbolisme, l'obra de Rusiñol entra en un període d'un enorme interès per la diversificació formal, tant en la pintura com en les obres literàries. La seva obra travessa successivament el Naturalisme, el Modernisme, el Noucentisme, les avantguardes i la complexitat de l'Europa i la Catalunya d'entreguerres. Per bé que Rusiñol s'enquadra en els anys del Modernisme, l'interès, la novetat i la qualitat de la seva obra passen tot intent d'encasellament.

El present col·loqui, organitzat per la Societat Catalana de Llengua i Literatura (SCLL) i l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) amb motiu de l'Any Rusiñol i del Centenari de l'IEC, sorgeix de la necessitat d'estudiar, descobrir o replantejar la personalitat i l'obra de Santiago Rusiñol al llarg dels anys del Noucentisme. D'una banda, des del terreny periodístic el *Glosari* de Xènius dicta la pauta dels comportaments cívics i culturals. De l'altra, la institucionalització de la cultura esdevé una realitat fins llavors desconeguda. La fundació de l'IEC (1907), el foment de la investigació humanística i científica per part de la Mancomunitat, així com els propòsits culturalistes i culturalitzadors dels homes del Noucentisme, comporten un canvi de panorama sense precedents. La relativa adaptació de Rusiñol al nou context, més des de l'instint de la supervivència que de la confrontació directa, la incansable vocació creativa, la decidida aposta pel teatre i per la novel·la i també l'heterogeni cúmul de relacions amb el medi cultural, artístic i literari de la Catalunya i l'Espanya de les tres primeres dècades del segle XX li atorguen encara més popularitat i una constant presència pública. Picasso, Miquel Utrillo, Henri de Régnier, Paul-Jean Toulet, Joan Alcover, Gabriel Alomar, Miquel Costa i Llobera, Miquel dels Sants Oliver, Miguel Sarmiento, Eduard L. Chávarri, Antoni López, Enric Borràs, Léon Daudet, Gregorio Martínez Sierra, María Lejárraga, Rubén Darío, Margarida Xirgu, Manuel de Falla, Isaac Albéniz, Benito Pérez Galdós, Miguel de Unamuno, Ramón M. del Valle-Inclán, Josep Carner, Josep M. de Sagarra i Josep Pla són alguns dels noms de referència d'aquesta etapa.

La reivindicació que el 1918 en fan escriptors tan significatius del nou panorama cultural com Josep Carner, Josep M. de Sagarra i, uns anys més tard, Josep Pla, atorga la justa mesura de la importància i de l'acceptació de Rusiñol també en la cultura del segle XX. La presència constant en el món de l'art i la reedició i posada en escena d'algunes de les seves obres més populars de manera continuada des del 1931 fins ara corroboren l'acceptació del personatge, que s'ha consolidat com un dels nostres grans valors culturals.

Enemic manifest d'Eugeni d'Ors i addicta entusiasta de Pompeu Fabra, l'existència d'un Santiago Rusiñol en plena activitat des dels anys del Modernisme fins a la fi del Noucentisme obre una àmplia perspectiva d'anàlisi i estudi interdisciplinari que aquest col·loqui es proposa explorar i incentivar, per tal de descobrir i posar en relleu l'etapa menys coneguda del recorregut artístic i intel·lectual de Santiago Rusiñol.

OBJECTIUS DEL COL·LOQUI

- Promoure estudis i recerques d'història cultural, amb caràcter interdisciplinari i en el sentit més ampli sobre Santiago Rusiñol i el seu temps, amb un interès especial pel primer terç del segle XX (Noucentisme, avantguardes i època d'entreguerres).
- Atreure nous públics interessats en la història cultural de Catalunya i els Països Catalans.
- Contribuir a la commemoració del Centenari de l'IEC i de l'Any Rusiñol.

PROGRAMA

Dijous 12.4.2007. Institut d'Estudis Catalans, Barcelona

- 17.00 Acreditacions i inscripcions
- 19.00 **Sessió inaugural**
Parlament del president de la SCLL-IEC, Dr. August Bover
Parlament del president de l'IEC, Dr. Salvador Giner
Parlament de l'alcalde de Sitges, Il·lm. Sr. Jordi Baijet
- 19.30 Conferència inaugural: *Contra Xènius i a favor de Pompeu Fabra. Rusiñol i el Noucentisme*, Sra. Vinyet Panyella (membre de la SCLL-IEC, escriptora)
- 20.15 Actuació / Lectura literària
- 20.40 Recepció

Divendres 13.4.2007. Institut d'Estudis Catalans, Barcelona

- 10.00 Sessió 1
Ponència 1: *Santiago Rusiñol, l'artista modern*, Dr. Jordi Castellanos (Universitat Autònoma de Barcelona, membre de l'IEC)
- 10.40 Lectura de comunicacions

- 12.00 Sessió 2
Ponència 2: *Santiago Rusiñol, entre els Països Catalans i la cultura hispànica*, Dra. Lourdes Sánchez Rodrigo (Universitat de Granada)
- 12.40 Lectura de comunicacions
- 14.00 Dinar
- 16.00 Sessió 3
Ponència 3: *L'obra artística de Rusiñol, del Modernisme a la pintura del segle XX*, Dr. Francesc Fontbona (historiador de l'art, membre de l'IEC)
- 16.40 Lectura de comunicacions
- 18.00 Sessió 4
Taula rodona: *L'artista total, vist pels artistes* (1)
- 19.30 Actuació / Lectura literària

Dissabte 14.4.2007. Palau de Maricel, Sitges

- 8.30 Sortida de Barcelona a Sitges amb autocar
- 9.30 Arribada al Palau de Maricel (café)
- 10.00 Sessió 5
Ponència 4: *Santiago Rusiñol i la modernització cultural. L'etapa mallorquina*, Dr. Damià Pons (Universitat de les Illes Balears)
- 10.45 Lectura de comunicacions
- 12.00 Sessió 6
Ponència 5: *Rusiñol, escriptor del segle XX. Periodisme i novel·la des del context europeu*, Dra. Anna Sawicka (Universitat de Cracòvia)
- 12.45 Lectura de comunicacions
- 14.00 Dinar
- Entre les 12.45 i les 16 h, visites guiades al Museu del Cau Ferrat
- 16.00 Sessió 7
Ponència 6: *El Rusiñol del Glosari*, Dra. Margarida Casacuberta (Universitat de Girona, coordinadora de l'Any Rusiñol)
- 16.45 Lectura de comunicacions
- 18.00 Taula rodona: *L'artista total, vist pels artistes* (2)
- 19.30 Sessió de cloenda
Conferència de cloenda, Dra. Carme Riera (Universitat Autònoma de Barcelona, escriptora)
Parlament del president de la SCLL-IEC, Dr. August Bover
Parlament del president de l'IEC, Dr. Salvador Giner
Parlament de l'alcalde de Sitges, Il·lm. Sr. Jordi Baijet
- 21.00 Actuació / Recital
Sopar a les terrasses de Maricel
- 00.00 Retorn a Barcelona amb autocar

PARTICIPACIÓ

- Obert especialment a investigadors, professors, escriptors, artistes, estudiants i públic interessat.
- Lliurament de certificat d'assistència.

COMUNICACIONS

Cal enviar les propostes de comunicacions a la Secretaria de la Societat Catalana de Llengua i Literatura (scll@iec.cat) abans del 15 de març de 2007, amb la informació següent:

- nom i cognoms de l'autor
- adreça electrònica
- professió / situació acadèmica / institució / centre de recerca o equivalent
- adreça
- títol de la comunicació proposada
- resum de 1.500 caràcters, aproximadament.

El text de les comunicacions s'ha de lliurar durant el col·loqui. Ha de tenir un màxim de 20 pàgines, incloent-hi notes, bibliografia i il·lustracions (en blanc i negre).

INSCRIPCIÓ

La inscripció dóna dret a assistir a tots els actes acadèmics i corporatius del col·loqui i a un exemplar de les actes corresponents.

Quotes:

- Socis de la Societat Catalana de Llengua i Literatura o de les entitats de la Federació Internacional d'Associacions de Catalanística: gratuïta
- Autors de comunicacions: gratuïta
- No-socis: 40 €
- Estudiants i jubilats: 20 €
- Acompanyants: 20 €

PUBLICACIÓ DE LES ACTES DEL COL·LOQUI

Les actes del col·loqui «Santiago Rusiñol, del Modernisme al Noucentisme» seran editades durant el primer trimestre del 2008 per l'Institut d'Estudis Catalans.

COORDINACIÓ

- August Bover, president de la Societat Catalana de Llengua i Literatura: bover@ub.edu.
- Vinyet Panyella, escriptora, membre de la SCLL-IEC i del Comitè Artístic Literari de l'Any Rusiñol: vinyetpanyella@telefonica.net.

SECRETARIA

Joan Anton Rabella, secretari de la Societat Catalana de Llengua i Literatura: jrabella@iec.cat.

INFORMACIÓ PERMANENT

La informació permanent i actualitzada sobre el col·loqui es troba a la pàgina web http://scll.iec.cat/Santiago_Rusiñol.

**Santiago Rusiñol,
del Modernisme al Noucentisme**

Societat Catalana de Llengua i Literatura

IEC cent